

Lidende", hvoraf et Særtryk er blevet om-  
delt til Udvalgets Medlemmer, givet en sam-  
let Fremstilling af, hvad der er oplyst an-  
gaaende Aalegaardskretten og hvad dermed  
staar i Forbindelse.

Idet man hovedsagelig maa henvise til  
de nævnte Kilder, skal det dog her forsøges  
at give en sammentrængt Fremstilling af det  
væsentligste ved disse oplyste.

Danske Lovs 5—10—43 jaalydende:

„Enhver maa nyde Aalegaarde for  
sin egen Grund, undtagen i de Fjorde,  
som Kongen og den menige Mand haver  
Skade af“

er ordret skrevet ud af de danske Kongers  
Haandfæstninger, hvor disse Ord første Gang  
findes i Christian den Tredjes og derefter i  
alle følgende Haandfæstninger uden Und-  
tagelse. Anledningen til denne Bestemmelse  
var den, at paa de Liden maatte ingen drive  
Fiskeri i Havet uden at svare Kongen Af-  
gift deraf, men at den mægtige Adels, som  
ikke vilde finde sig i denne Afgift, paastod  
fra Arilds Tid at have Ret til Frihed for  
samme og tvang Kongerne til i Haandfæst-  
ningerne at indrømme Danmarks Riges  
Raad og Adels fri Fiskeri for deres egen  
Grund. Det hedder i umiddelbar Forbin-  
delse hermed i Haandfæstningerne, at „skal  
besynderlig hver Mand (o: af Rigsraad og  
Adels) nyde Aalegaarde for deres egen Grund  
undtagen i de Fjorde, som Kronen og den  
menige Mand haver Skade af; dog skulle de  
Fiskegaarde blive ved Magt, som have været  
af Arilds Tid.“ Denne Begrænsning af Tillæ-  
delsen til at bruge Aalegaarde er Marsagen  
til, at disse særlig nævnes. Skaden, som  
dette Medskabs Anbringelse i Fjorde — hvad  
endnu paa sine Steder sker i Mængde —  
gjorde, var den, at den menige Mand hin-  
dredes i sit Fiskeri — hvad ogsaa er Til-  
fældet den Dag i Dag — saa at han ikke  
kunde svare sin Afgift til Kongen.

En Aalegaard bestaar af en Bro, der  
er ført ud fra Land og hviler paa nogle i  
Vandet staaende Bøle. Langs disse Bøle  
og solidt fastgjort til samme staar i hele

Aalegaardens Længde paa Havbunden og  
op imod Vandspejlet en tæt, for Aalene  
uigennemtrængelig Væg, bestaaende af en  
fast og stærk Risfletning, hvis Hensigt er at  
standse Aalene og lede dem ind i de paa  
Siden af Risgerdet anbragte Kuser, der paa  
de fleste Steder, men ikke paa alle, kaldes  
„Hamme“. Røgtningen af Aalegaarden sker  
paa den Maade, at man fra Land gaar ud  
paa den med et Rælværk til at holde sig  
ved forsynede Bro. Kuserne hales op paa  
Broen og tømmes for Fangsten i en dertil  
medbragt Beholder, hvorpaa Kuserne atter  
udsættes. For at disse Arbejder bekvemt  
kunne udføres fra Broen, er der ud fra Siden  
af samme anbragt et lille Sæde ved hver  
Kuse, paa hvilket Fiskeren tager Plads.  
Broen ligger al Tid højt over den sædvan-  
lige Vandstand, for at man ogsaa kan fær-  
des paa den ved højt Vand og oprørt Sø.  
Den hele Betjening af en Aalegaard fore-  
gaar altid fra Land ved Hjælp af Broen,  
hvorimod der hertil aldrig benyttes Baad  
eller lignende.

Man finder ganske kort før Danske Lov,  
der som bekendt er af 1683, den Retstilstand  
nævnet som bestaaende, at Fiskeriet i Havet,  
eller rettere sagt i alle Forstrande, som Sø-  
territoriet den Gang hævnedes, tilhørte  
Kongen. Det hedder nemlig i Grevernes  
Privilegier af 25 Maj 1671 § 18:

„Endog alle Forstrande Kongen tilhøre,  
saa bliver dog Greverne bevilget, over alt  
paa deres Gods ikke alene at nyde frie  
Fiskerie og Fordel af alle Slags Fiske, af  
hvad Navn de og nævnes kan, for deres  
egen Grund, men endog alt Brag for deres  
egne Grunde. . . . .“

Denne Retstilstand forandrede Danske  
Lov ikke, undtagen for saa vidt den ved  
5—10—43 gav enhver ogsaa ikke adelig  
Grund ejer Ret til uden at svare Afgift deraf  
at bruge Aalegaarde ud for sin egen Grund,  
dog med den samme Indskrænkning for Fjor-  
denes Bedkommende, som Adelen hidtil havde  
været underkastet. At give Grundejerne en  
Fortrinnsret fremfor andre til at bruge